

Finanțat de
Uniunea Europeană

DETECTIVUL CIVIC

Ghid practic pentru implicarea tinerilor în viața comunității

Disclaimer

Acest ghid a fost creat cu suportul financiar al Uniunii Europene. Conținutul acestuia reprezintă responsabilitatea exclusivă a proiectului „Detectivul civic”, finanțat de Uniunea Europeană. Conținutul publicației aparține autorului și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene.

Introducere

Acest ghid a fost creat pentru tineri care vor să înțeleagă ce se întâmplă în comunitatea lor și să se implice activ în viața publică, dar și pentru cadre didactice și organizații care doresc metode concrete de educație civică.

Detectivul Civic nu este un curs teoretic. Este **un proces de învățare prin observare, reflecție și acțiune, bazat pe experiențe reale din comunitate.**

Ghidul poate fi folosit:

- individual sau în grup;
- în școli, centre de tineret sau ONG-uri;
- ca program de câteva zile sau ca activitate pe termen mai lung, cu misiuni săptămânale.

DE CE DETECTIV CIVIC?

De ce avem nevoie de Detectivi Civici?

În fiecare comunitate există probleme vizibile: spații neîngrijite, decizii neexplicate, lipsa dialogului dintre autorități și cetățeni, tineri care nu sunt consultați.

De multe ori, aceste probleme persistă nu pentru că nu pot fi rezolvate, ci pentru că nimeni nu le observă cu atenție sau nu le documentează corect.

Detectivul Civic este persoana care:

- vede ce alții trec cu vederea;
- pune întrebări fără a acuza;
- caută explicații, nu vinovați;
- contribuie la schimbare prin implicare.

Reflecție

Reflecție personală

Răspunde sincer, pentru tine:

- Ce lucruri din comunitatea mea mi se par „normale”, dar nu ar trebui să fie?
- Ce problemă văd des, dar despre care nu se vorbește?
- Ce m-ar deranja dacă aș fi în locul altcuiva?

Notează gândurile tale aici:

- _____

CUM FUNCȚIONEAZĂ COMUNITATEA MEA?

Ce este guvernarea locală?

Guvernarea locală este modul în care comunitatea ta este condusă și administrată la nivel de sat, oraș sau municipiu.

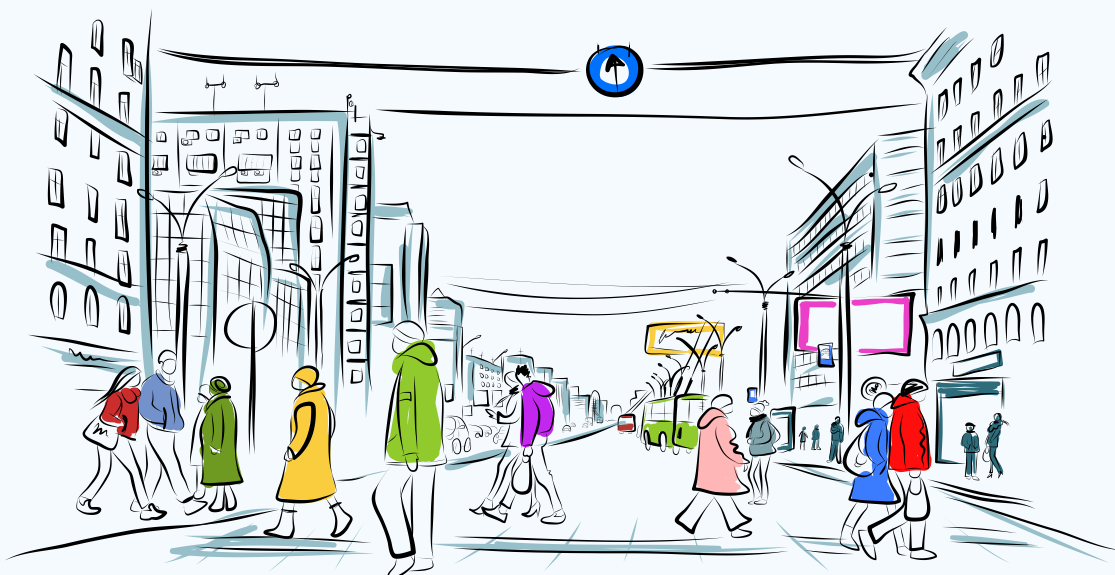
Deciziile luate la acest nivel influențează direct viața de zi cu zi: școli, drumuri, spații publice, servicii, buget.

Primarul coordonează activitatea primăriei și propune proiecte.

Consiliul local este format din consilieri aleși de cetățeni și votează bugetul și deciziile importante.

Funcționarii publici pun în aplicare aceste decizii.

Cetățenii se află la baza acestui sistem. Ei aleg, observă și pot cere explicații.

CINE ESTE DETECTIVUL CIVIC?

Detectivul Civic nu este polițist și nu este activist politic.
Este un observator responsabil al comunității.

Un Detectiv Civic:

observă probleme reale

colectează fapte, nu zvonuri

pune întrebări clare

notează ce vede

propune soluții simple

comunică respectuos

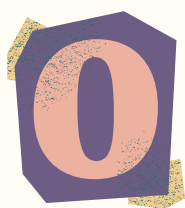
Este atent, curios și implicat.

METODA

DETECTIVULUI CIVIC

Metoda ODDC

Detectivul Civic folosește o metodă simplă:

Observația – ce văd, ce aud, ce este acolo.

Discuția – vorbesc cu oameni afectați sau implicați.

Documentarea – note, fotografii, informații publice.

Concluzia – problema clar formulată + o soluție posibilă.

Această metodă te ajută să înțelegi realitatea, nu doar să o judeci.

EXERCİȚIU PRACTIC

Ce observ în comunitatea mea?

Notează lucruri care:

- se repetă frecvent;
- afectează oamenii din comunitate;
- țin de spații publice, servicii, decizii sau relații dintre oameni;
- îți ridică o întrebare sau o nelămurire.

Notează **3 lucruri** pe care le observi frecvent în comunitatea ta și care ți se par importante:

1. _____

2. _____

3. _____

STOP & Reflectă

Cine este afectat de acest lucru?
De ce se întâmplă?
Așa ar trebui să fie?

ARTA ÎNTREBĂRILOR BUNE

Întrebările bune:

- ☒ sunt clare
- ☒ conțin o singură idee
- ☒ fără presiune
- ☒ fără acuzare
- ☒ răspuns scurt

Așa nu

„De ce nu faceți nimic?!”

„De ce este totul așa de rău?”

„De ce nu se rezolvă niciodată lucrurile?”

Așa da

„Când a fost ultima reparație aici?”

„Care este cea mai mare problemă pe care o observați la acest loc?”

„Ce soluții există pentru această problemă?”

Întrebările bune încep cu: **cine, ce, unde, când, cum.**

Exercițiu practic

Transformă întrebările vagi sau acuzatoare în **întrebări civice corecte**.

Unele întrebări sună acuzator sau sunt prea generale și nu ajută la înțelegerea unei probleme.

Rescrie următoarele întrebări astfel încât să fie clare, respectuoase și să vizeze o singură idee.

✗ De ce e totul așa de rău?

✓ Ce anume nu funcționează în această situație și de ce?

✗ De ce nu se rezolvă niciodată problema asta?

✓ _____

✗ Nu vă pasă deloc de ce se întâmplă aici?

✓ _____

✗ Cine a greșit de data asta?

✓ _____

CUM DOCUMENTĂM O PROBLEMĂ?

Documentarea înseamnă să aduni informații clare și verificabile, nu opinii sau zvonuri.

Pentru fiecare observație, notează:

- data și locul – când și unde ai observat problema;
- ce ai observat – descrierea faptelor, fără interpretări;
- o fotografie clară – care să arate situația așa cum este;
- o notiță scurtă (1–2 fraze) – ce anume nu funcționează sau de ce este important.

Fotografia trebuie să arate problema, nu persoane. Evită să fotografiezi fețe, nume, numere de telefon sau alte informații personale.

Nu colecta date personale. Scopul Detectivului Civic este să înțeleagă situațiile din comunitate, nu să expună oameni.

Amintește-ți:

Fapte clare + observații simple
= documentare bună.

JURNALUL

DETECTIVULUI CIVIC

Data: _____

Locul (localitatea / spațiul): _____

OBSERVAȚIE

Ce am observat la fața locului?

DISCUȚIE

Cu cine am vorbit și ce am aflat?

(Interviu scurt, discuție cu cetățeni, tineri, angajați etc.)

ÎNTREBĂRI

Ce întrebări au apărut în urma observației?

CONCLUZIE PROVIZORIE

Ce nu știu încă / ce trebuie clarificat mai departe?

ANEXE

Materiale atașate:

☐ fotografii

☐ schițe / hărți

☐ notițe scrise

☐ alte materiale: _____

MINI-MISIUNILE CIVICE

Ce este o mini-misiune?

O mini-misiune civică este un exercițiu practic, realizat individual sau în echipă, prin care aplici metoda Detectivului Civic (ODDC) direct în comunitatea ta.

Fiecare mini-misiune pornește de la o situație reală și te ajută să observi, să înțelegi și să documentezi ce se întâmplă în jurul tău.

Prin mini-misiuni, tinerii:

își dezvoltă spiritul de observație, învățând să vadă lucruri care trec adesea neobservate;

își formează gândirea critică, analizând situații reale, nu ipoteze;

își asumă responsabilitatea civică, înțelegând că pot contribui la îmbunătățirea comunității.

MISIUNE EXEMPLU

Misiunea: Descoperă Primăria

Scop:

Să înțelegi ce face primăria
și cum pot cetățenii
interacționa cu ea.

Observă:

unde este amplasată;
ce informații sunt afișate
public.

Întreabă:

cum pot cetățenii depune o
solicitare?
există audiențe publice?

Documentează:

o fotografie;
o observație scrisă.

Reflecție:

Ce ți s-a părut
transparent? Ce nu?

MINI-SIMULARE CIVICĂ

Această activitate te ajută să înțelegi cum se iau deciziile la nivel local și cum poate fi observată o ședință din perspectiva unui Detectiv Civic.

Roluri

Primarul

propune o inițiativă

Consilierii

discută și votează

Cetățenii

exprimă opinii

Detectivul Civic

observă și notează

Sarcina Detectivului Civic

- Pe parcursul simulării, notează:
- Cine vorbește cel mai mult?
- Ce tip de argumente sunt folosite (fapte, opinii, exemple)?
- Sunt menționați tinerii sau impactul asupra lor?

Observațiile mele:

Ce am remarcat:

*Ce argumente au fost
convingătoare:*

Au fost luați în considerare tinerii?

DE LA OBSERVAȚIE LA ACȚIUNE

O investigație civică bună nu se oprește la constatare.
A observa o problemă este doar primul pas. Următorul pas este
să transformi observația într-o formă de acțiune responsabilă.
Rezultatele unei mini-misiuni pot fi:

o scrisoare adresată primăriei sau consiliului local;

o prezentare în clasă sau în fața comunității;

o discuție publică cu alți tineri sau cetățeni;

o propunere de soluție realistă și aplicabilă;

o campanie civică de informare sau sensibilizare.

MODEL – Adresare către Primărie

Către: Primăria Comunei / Oraşului _____

În atenția: Dl./Dnei Primar _____

Subiect: Sesizare privind _____

Stimată Doamnă / Stimate Domnule Primar,

Subsemnatul/a _____, elev/ă în cadrul
_____, vă adresez prezenta sesizare privind o
situație observată în comunitatea noastră.

În data de _____, în zona _____, am
constatat următoarea problemă: _____.

Situația afectează:

- ☐ siguranța cetățenilor
- ☐ accesul la spații publice
- ☐ condițiile de mediu
- ☐ alte aspecte: _____

Atașez fotografiile realizate la fața locului și o scurtă descriere a situației.

Vă rog respectuos să ne informați:

- dacă această problemă este cunoscută de autoritate;
- ce măsuri sunt planificate;
- care este termenul estimativ pentru soluționare.

Vă mulțumesc pentru atenție și deschidere.

Cu respect,

Nume: _____

Telefon / Email (opțional): _____

Data: _____

Misiunea continuă...

***Detectivul Civic nu este un rol temporar.
Este o atitudine: să vezi, să întrebi, să îți pese.
Comunitățile se schimbă atunci când tinerii
devin parte din soluție.***

Finanțat de
Uniunea Europeană

**Un ghid practic pentru tinerii care vor să înțeleagă
cum funcționează comunitatea lor
și cum pot contribui la îmbunătățirea ei.**